

Zamonaviy malakali o'qituvchi imidjini innovatsion texnologiyalar asosida rivojlantirish

Rahimova Nozigul Ikromovna
magistr, Osiyo xalqaro universiteti

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy malakali o'qituvchi imidjini innovatsion texnologiyalar asosida rivojlantirish bugungi kunning ta'lim sohasidagi eng dolzarb masalalaridan biridir. Eng avvalo imidj, Pedagogik imidj, Innovatsion ta'lim texnologiyasi tushunchalariga to'xtalib o'tilgan.

Kalit so'zlar. o'qituvchi, malaka, zamonaviy, pedagog, imedj, innovatsiya, texnologiya, tendensiya.

Lug'aviy jihatdan **“imidj”** (ing. “image”) tushunchasi “siymo”, “timsol”, “qiyofa” va “obraz” ma'nolarini anglatadi. Mohiyatiga ko'ra esa ushbu tushuncha yordamida **“joziba”**, “maftunkorlik” ma'nolarini ifodalaydi

Imidj - aniq bir insonga bo'lgan munosabatda insonlar tafakkurida yuzaga keladigan tashkilot e'ki boshqa ijtimoiy obyekt qiyofasidir.

Pedagogik imidj - pedagogning ma'naviy-axloqiy qiyofasi bilan tashqi ko'rinishi o'rtasidagi o'zaro uyg'unlik va mutanosiblikdir.

Innovatsion ta'lim texnologiyasi - bu oqitish jarayonining samaradorligini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning hozirgi tendentsiyalariga eng mos keladigan ta'lim faoliyati uchun shart-sharoitlarni yaratish uchun mavjud usullar va vositalarni qandaydir yangi yoki sifat jihatidan yaxshilashni o'z ichiga olgan ta'lim faoliyatini tashkil etish metodologiyasi. jamiyatning. Ta'limdagi innovatsion faoliyat ta'lim sohasidagi innovatsiyalarning paydo bo'lishiga qaratilgan kompleks faoliyatni o'z ichiga oladi. Bu innovatsiyalar ta'lim jarayonini tashkil etishning usul va usullari, ta'lim va tarbiya jarayonida foydalaniladigan resurslar, ilmiy nazariyalar va tushunchalar bo'lishi mumkin. Innovatsiyalar yangi ilmiy bilimlarni, qandaydir kashfiyotlar, ixtirolarni olishga qaratilgan tadqiqot faoliyatidan foydalanish orqali rivojlanadi. Bundan tashqari, innovatsiyalarning paydo bo'lishi loyihalash ishlarining natijasi bo'lishi mumkin, bunda mavjud ilmiy nazariyalar va tushunchalar asosida amaliy harakatlarni amalga oshirish imkoniyatlarini aks ettiruvchi instrumental va texnologik bilimlar ishlab chiqiladi. Shunday qilib, innovatsion

loyihalar yaratiladi, bu esa keyinchalik yangi texnologiyalarning paydo bo'lishiga olib keladi.

Innovatsiyalar ta'lim faoliyati jarayonida ham rivojlanadi. Innovatsion ta'lim texnologiyalari uchta asosiy komponentga asoslanadi:

1. Zamonaviy, yaxshi qurilgan tarkib, uning asosi tadbirkorlik faoliyatining hozirgi voqeligiga javob beradigan kasbiy faoliyatdagi vakolatlardir. mazmuni zamonaviy aloqa vositalari orqali uzatiladigan turli multimedia materiallarini o'z ichiga oladi.

2. O'qitishda zamonaviy, innovatsion usullarni qo'llash. Bunday usullar bo'lajak mutaxassisning kompetensiyalarini shakllantirishga, o'quvchilarni faol o'quv va amaliy faoliyatga jalb etishga, o'quv jarayonida tashabbus ko'rsatishga yo'naltirilgan bo'lishi kerak. O'quv dasturlarini passiv assimilyatsiya qilish istisno qilinadi.

3. Ta'lim jarayonida zamonaviy infratuzilmaning mavjudligi. U ta'limning yangi shakllari va usullarini, xususan, masofaviy ta'limni qo'llashga yordam beradigan axborot, texnologik, tashkiliy va kommunikatsiya komponentlariga asoslanishi kerak.

Ta'limda innovatsion texnologiyalar o'qitishda muayyan yondashuvlarni qo'llash asosida qo'llaniladi, ya'ni. yangi texnologiyalarni rivojlantirish uchun asos bo'lgan talablar va maqsadlarni o'z ichiga olgan tamoyillar.

Pedagogik sohadagi barcha innovatsiyalar jamiyat ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining hozirgi bosqichiga aniq mos kelishiga asoslanadi. Hozirgi vaqtda ular o'quvchilarning mustaqilligini rivojlantirishga, o'z-o'zini o'rganish va o'z-o'zini rivojlantirish qobiliyatlarini shakllantirishga, o'quv dasturlarini mexanik ravishda emas, balki ongli ravishda o'zlashtirishga qaratilishi kerak. Ta'lim sohasidagi innovatsion texnologiyalar doimiy ravishda rivojlanib, ularning turlari kengayib bormoqda. Quyidagi asosiy texnologiyalar guruhlarini ajratish mumkin:

1. Fan ta'limi sohasida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yoki AKT. Ushbu texnologiyalardan foydalanish axborot jamiyatining rivojlanishi va hayotning barcha sohalarida axborot vositalarini faol joriy etish bilan bog'liq. Bunday texnologiyalar talabalar ongini axborotlashtirishga qaratilgan. Ta'lim dasturlari informatika, axborot jarayonlari va AKTni o'rganishga qaratilgan yangi fanlarni o'z ichiga oladi. Professor-

o'qituvchilar va talabalarning axborot madaniyatini oshirishga yordam berish uchun o'quv jarayoni ham faol ravishda axborotlashtirilmoqda.

2. Shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar. Ushbu texnologiyalar shaxsni ta'lim va tarbiyada ustuvor o'ringa qo'yishga qaratilgan. Butun ta'lim jarayoni shaxsning o'ziga xosligi va rivojlanish xususiyatlarini hisobga olgan holda shaxsni rivojlantirishga qaratilgan.

3. O'quv jarayonini axborot-tahliliy ta'minlash. Ushbu guruh texnologiyalaridan foydalanish har bir o'quvchi, sinf, parallel, ta'lim muassasasining rivojlanishini o'rganishga, ularni adekvat baholashga qaratilgan.

4. Intellektual rivojlanish monitoringi. Texnologiyalar grafiklardan foydalanishga, test tizimiga, individual o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini va umuman ta'lim sifatini kuzatish imkonini beruvchi yangi baholash usullariga asoslangan.

5. Ta'lim texnologiyalari. O'quv jarayonini ta'limdan ajratib bo'lmaydi. Shuning uchun shaxsni, uning asosiy fazilatlarini rivojlantirishning yangi usullari joriy etilmoqda.

6. Didaktik texnologiyalar. Ular ta'lim muassasasi rivojlanishining asosiy omili hisoblanadi. Bunday texnologiyalar an'anaviy va innovatsion texnologiyalardan foydalanishni o'z ichiga olgan texnika va vositalar majmuasiga asoslanadi: o'quv adabiyotlari bilan mustaqil ishlash, audiovizual, multimedia vositalaridan foydalanish, tabaqalashtirilgan o'qitish usullari.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalari orasida quyidagilarni ajratib ko'rsatish mumkin:

- Ko'p bosqichli ta'lim texnologiyasi. Ushbu texnologiyaga ko'ra, o'quv jarayonini har bir o'quvchi tomonidan materialni o'zlashtirish qobiliyatiga qarab qurish kerak, ya'ni. har bir talabaga o'zi uchun zarur bo'lgan va uning imkoniyatlariga mos keladigan dasturni o'zlashtirish uchun vaqt beriladi. Shunday qilib, o'quv dasturining asosiy yadrosi samarali tarzda o'zlashtiriladi.

- Kollektiv o'zaro ta'lim texnologiyasi. Ushbu texnologiya talabalarni psixologik moslashuvga ega bo'lgan kamida ikki kishidan iborat guruhlariga birlashtirishni o'z ichiga oladi. Ular turli darajadagi intellektual rivojlanishga ega bo'lishi mumkin, lekin ular bir-birlariga yordam berish va shu bilan birbirlarini rivojlantirish orqali vazifalarni bajaradilar.

Bu mantiqiy fikrlashni, mas'uliyat hissini, o'zini adekvat hurmat qilishni shakllantiradi, o'quvchilarni ozod qilishga yordam beradi. •hamkorlik texnologiyasi. Bu texnologiya talabalarni kichik guruhlariga birlashtirish va ularda o'qitishni o'z ichiga oladi. O'rganish birgalikda, birbirlarining muvaffaqiyatlari va muvaffaqiyatsizliklaridan xabardor bo'lishi kerak.

Ta'lim yagona maqsad va vazifalarni belgilash, har bir o'quvchining majburiy mas'uliyati va kognitiv ma'lumotlarni samarali o'zlashtirish uchun teng sharoitlarni ta'minlash asosida quriladi. Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar - ilg'or pedagogik tajribani amaliyotga joriy etish bilan bog'liq barcha narsalar.

O'qituvchi innovatsion ta'lim barkamol shaxsni tarbiyalash usuli ekanligini tushunishi kerak. "Tayyor shablonlar" unga mos kelmaydi, doimiy ravishda o'z intellektual darajangizni oshirish muhimdir. "Komplekslar", psixologik to'siqlardan xalos bo'lgan o'qituvchi innovatsion o'zgarishlarning to'la huquqli ishtirokchisi bo'lishga tayyor. O'qitish texnologiyasi ta'lim muassasasi oldiga qo'yilgan maqsadlarni amalga oshirish bo'yicha qo'llanma hisoblanadi. Bu ilmiy bilimlardan didaktik foydalanishga, o'qituvchilarning empirik innovatsiyalaridan foydalangan holda o'quv jarayonini tashkil etishga, maktab o'quvchilari va talabalarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan tizimli toifadir. Ta'lim muassasasining turiga qarab, ta'limga turli xil yondashuvlar qo'llaniladi.

Jamiyat uchun o'qituvchi-murabbiyning o'rni va roli beqiyos, ularning saviyasi jamiyatni yo tubanga, yoki yuksakka olib boradi. Keng dunyoqarashi, zamonaviy fikrlashi – o'qituvchining «tipaj ko'rinishi» bo'lishi shart. Shu o'rinda ta'kidlash lozimki, o'qituvchi o'zining jamiyat rivojlanishi yo'lidagi «lokomotiv» ekanini tushunmasa va buni bajara olmasa, yaxshisi bu kasbni tark etishi kerak.

Dunyoda hamma kasblar muhim, har birining o'z o'rni, falsafasi bor. Ammo hech bir kasb ommaviy ta'siri bo'yicha ustozlik va murabbiylik bilan barobar bo'lolmaydi. Tushunarli bo'lishi kerakki, o'qituvchi – ulkan mas'uliyatli, hur fikrli va o'sib boruvchi bilim egasi. Zamonaviylik uning majburiy sifati, bilimiga qanday talab bo'lsa, unga ham shunchalik qat'iy talab bo'ladi. Ya'ni bilim bu zamonga muvofiqlashtirib borilmasa, nafi va

dolzarbligi kamayib boradi. Demak, keng dunyoqarash, hur fikrlash va zamonaviylik – o‘qituvchining majburiy kasb talabi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Rahmonova Dilrabo Ibrohim Qizi, Nazar Rahmatullaevich Ashurov ZAMONAVIY O‘QITUVCHI VA UNING OBRAZI // Academic research in educational sciences. 2021. №9.
2. Voitko L.F. O‘qituvchi shaxsiga qo‘yiladigan ayrim ijtimoiy-psixologik talablar. // Bo‘lajak o‘qituvchi shaxsini shakllantirishga kompleks yondashuv. - Dnepropetrovsk, 1980. S. 20-27.
3. Ergasheva Nazokat Alisherovna Pedagog imidji va muloqot madaniyati // Ta‘lim fidoyilari. 2023
4. Karimova N.N. Bo‘lajak kasb ta‘limi o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini rivojlantirish. Avtorefer. dis. ...ped. fan. bo‘yicha fal. dok. –T.: 2018. -21 b.
5. Muslimov N.A., Urazova M.B., Eshpulatov Sh.N. Kasb ta‘limi o‘qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. – : “Fan va texnologiya” nashriyoti, 2013.
6. Fetter I.V. O‘QITUVCHI KASBIY FAOLIYATIDAGI O‘ZGARLAR: STANDARTLASHTIRISH VA INTENSIFIKATSIYA // Fan va ta‘limning zamonaviy muammolari. - 2015 yil - 4-son; URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?id=20502> (kirish sanasi: 02/01/2020). "Tabiiy tarix akademiyasi" nashriyoti tomonidan chop etilgan jurnallarni e‘tiboringizga havola qilamiz.
7. Bushmanova I.P., Babaeva I.D. Bo‘lajak o‘qituvchining kasbiy-pedagogik yo‘nalishini shakllantirish. // Kasbiy ko‘nikmalarni shakllantirish muammolari. Olma-Ota, 1984. S.60-64.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 29 oktabrdagi PF-6097-sonli «Ilm-fanni 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida’gi Farmoni. www.lex.uz.

9. Adolf V.A. O'qituvchining kasbiy kompetensiyasini shakllantirishning nazariy asoslari. : Annotatsiya. diss. Pedagogika fanlari doktori M., 1998 yil. 48 b.